

# Trendverslag Visitaties 2023

## Inleiding

Home-Start kijkt met een tevreden blik terug naar het visitatiejaar 2023. Tijdens de visitaties zijn er veel complimenten gegeven over de uitvoering van het programma. Maar er zijn ook aanwijzingen gegeven over hoe het beter kan.

Hieronder leest u de belangrijkste trends die in de visitatieverslagen beschreven werden.

In 2023 heeft de visitatiecommissie onder leiding van Marja Molenaar en Ton Kragten 20 visitaties afgelegd. Tijdens dit jaar hebben 2 locaties een licentieverlenging van 1 jaar gekregen, 2 locaties een verlenging van 2 jaar en 16 locaties hebben een licentieverlenging van 3 jaar gekregen.

## Gezinnen

De behoeften van de Home-Start gezinnen zijn divers. Denk aan praktische hulp bij huishoudelijke structuur, ondersteuning bij kinderverzorging, het ontlasten van ouders en opvoedingsondersteuning. Ook het uitbreiden van het sociale netwerk en het doorbreken van isolement staan hoog op de agenda. De meest gehoorde behoefte is een luisterend oor, iemand die er voor je is en waar je mee kan sparren zonder dat je beoordeeld wordt!

Meerdere malen wordt het leren gebruik maken van de voorzieningen, diensten in de buurt en het samen verkennen van de buurt genoemd als één van de ondersteuningsvragen van gezinnen. Dit speelt bij migrantengezinnen bijna altijd.

Onzekerheid bij jonge ouders, voorbereiding op de komst van een baby en praktische tips in de eerste maanden zijn bij beginnende gezinnen vaak aanleiding om voor Home-Start te kiezen. Bij ouders met pasgeboren baby's zijn trajecten nog wel eens kort. Dit gaat samen met de snelle ontwikkeling van zuigelingen waarbij we na 3 maanden een rustiger periode zien aanbreken voor zowel baby's als ouders.

Overbelasting speelt in veel gezinnen een rol. De problemen worden complexer en de rol van de coördinator intensiever. Dit heeft onder andere te maken met de wachtlijsten bij jeugdzorg. Opvallend is dat in de Home-Start gezinnen regelmatig relatieproblemen zijn.

Wat de visitatiecommissie opvalt is dat sommige verwijzers neigen naar het doorverwijzen van te complexe gevallen naar Home-Start. Dit maakt de rol van Home-Start soms zwaarder. Er is dus een toename van complexiteit waarbij naast de inzet van Home-Start vaak hulpverlening aanwezig is. Dit gebeurt bij sommige locaties zelfs bij 50% van de gezinnen.

Ook gezinnen stellen meer eisen en hebben hogere verwachtingen van Home-Start.

Steeds meer ouders melden zichzelf aan. Via mond-tot-mondreclame in bepaalde groepen leren gezinnen Home-Start kennen. Ook valt bij sommige locaties op dat er meer hoogopgeleide ouders zijn. Deze doelgroep heeft zich van te voren goed georiënteerd en kiest bewust voor Home-Start.

Locaties gaan verschillend om met de tussen- en eindevaluaties. De visitatiecommissie raadt aan om evaluaties, live, samen met de vrijwilliger en het gezin te voeren om de band tussen vrijwilligers en de gezinnen te versterken.

De belangrijkste verwijzers naar Home-Start zijn GGD / consultatiebureau, het ziekenhuis, het sociaal wijkteam, het CJG, het jeugdteam, de POH en in mindere mate de verloskundigen.

Samenwerking wordt het meest gezocht met Steungezinnen, MIM, Buurtgezinnen, Wel thuis, Samen Oplopen, Kansrijke start en diverse lokale partners.

## Vrijwilligers

Het vinden van nieuwe vrijwilligers wordt steeds uitdagender. Opvallend is dat sommige vrijwilligers de ondersteuning van meerdere gezinnen op zich nemen waardoor wachtlijsten uitblijven.

Ondanks veel aanmeldingen van aspirant-vrijwilligers, zien coördinatoren vaak dat de tijdsinvestering die Home-Start vraagt ervoor zorgt dat een deel zich weer terugtrekt.

De visitatiecommissie observeert een verandering in het profiel van vrijwilligers, waarbij de bereidheid om veel tijd en een langere tijd te investeren afneemt.

Met de trainingsaanpak voor vrijwilligers wordt flexibel omgegaan. Vooral als de nieuwe vrijwilligersgroep klein is en de coördinatoren de vrijwilligers niet te lang willen laten wachten voordat ze een gezin kunnen ondersteunen.

Niet alle vrijwilligers zijn even frequent aanwezig bij intervisie en themabijeenkomsten. Regelmatig telefonisch contact en subtiel aanmoedigen zijn strategieën die ingezet worden om betrokkenheid en deelname aan intervisies en themabijeenkomsten te stimuleren, net als het van af het begin benadrukken van de verwachtingen. Ook het werken met vaste intervisiegroepen versterkt de deelname van de vrijwilligers.

In de visitatieverslagen van afgelopen jaar werden de volgende thema's voor themabijeenkomsten genoemd:

- Omgaan met stress;
- Ongewenst gedrag ombuigen naar gewenst gedrag;
- Social media en hoe kinderen daarin te begeleiden/ondersteunen;
- Autisme en Hoog sensitiviteit ;
- Cultuur sensitief werken;
- EHBO in niet levensbedreigende situaties;
- Signaleren kindermishandeling;
- Omdenken;
- Model Leefgebieden en tevredenheid;

- De 5 Liefdestalen;
- Gordon opvoedbenadering hechting;
- Opvoednormen en waarden in verschillende culturen.

Er wordt teruggegeven door coördinatoren dat er waarde gehecht wordt aan een evenwichtige leeftijdsverdeling onder vrijwilligers en ze zijn van mening dat te jonge vrijwilligers afbreuk kunnen doen aan het Home-Start concept.

Om vrijwilligers te waarderen en te ondersteunen, organiseren coördinatoren regelmatig, naast themabijeenkomsten en intervisie, activiteiten en informele bijeenkomsten.

Nieuwe vrijwilligers vinden Home-Start via diverse kanalen, waaronder het Oranjefonds, mond-tot-mondreclame, advertenties en sociale media.

Wat opvalt is dat meerdere vrijwilligers in contact blijven met de gezinnen na afsluiting van de ondersteuning.

## Coördinatoren

Daar waar de RCO's georganiseerd worden, wonen de coördinatoren deze over het algemeen bij. Ook intervisie wordt zoveel mogelijk bijgewoond.

Op tal van locaties maken coördinatoren meer uren dan waarvoor ze zijn aangesteld, dit komt onder meer door de toegenomen zwaarte van gezinnen en het tekort aan vrijwilligers. In landelijke gebieden zijn coördinatoren veel reistijd kwijt.

Veel coördinatoren doen mee aan verschillende regionale overleggen zoals het eerste-1000-dagen-overleg. Door hieraan bij te dragen is de verwachting dat Home-Start meer bekendheid krijgt. Ook onder bijvoorbeeld zwangeren.

De visitatiecommissie is over het algemeen erg te spreken over de kwaliteit van de coördinatoren.

## Tips en Top

De meest opvallende **tops**:

- Onderlinge samenwerking, samenwerking in de regio en samenwerking binnen de organisatie;
- De aandacht voor en de goede relatie met de vrijwilliger;
- De vele activiteiten die georganiseerd worden;
- Over het algemeen is de visitatiecommissie onder de indruk van het netwerk van de beroepskrachten.

De meest opvallende tips:

- Organiseer de trainingen live;
- Laat de tussenevaluatie en eindevaluatie live plaatsvinden;
- Voor de evaluatie geldt dat geadviseerd wordt deze samen met de vrijwilliger te doen;
- Meerdere malen wordt genoemd dat het betrekken van de vaders bij de ondersteuning nog wat aandacht behoeft;
- Naamsbekendheid en het gebruik van de Home-Start huisstijl en het logo wordt een aantal keer meegegeven als belangrijk aandachtspunt;
- De visitatiecommissie noemt meerdere malen als tip om de grenzen van de Home-Start ondersteuning te bewaken;
- Benadrukt wordt dat het van belang is je te houden aan het Home-Start handboek.

## Conclusie

Uit de visitatieverslagen komt naar voren dat er verschillende trends en uitdagingen zijn in de ondersteuning van gezinnen, de werving en het behoud van vrijwilligers, en de rol van coördinatoren.

Gezinnen hebben diverse behoeften, waarbij praktische hulp, sociale ondersteuning, en het doorbreken van isolement centraal staan. Een toenemende complexiteit in gezinsproblematiek en een groeiende verwachting van Home-Start vragen om een intensivering van de ondersteuning, wat met name de coördinatoren meer tijd kost.

Het werven en behouden van vrijwilligers wordt steeds uitdagender, ondanks diverse wervingskanalen. Flexibiliteit in training en ondersteuning van vrijwilligers is van essentieel belang, evenals het stimuleren van betrokkenheid en deelname aan intervisies en themabijeenkomsten.

De coördinatoren spelen een cruciale rol in het begeleiden van vrijwilligers en het coördineren van ondersteuningsactiviteiten. Uitdagingen zoals reistijd, uren discipline en het bewaken van grenzen vragen om aandacht en ondersteuning.

Het is opvallend dat elke keer de kwaliteit, betrokkenheid en de expertise van de coördinatoren positief wordt gewaardeerd door de visitatiecommissie.

Kortom: Er zijn uitdagingen wat betreft complexiteit en vrijwilligers maar de Home-Start coördinatoren zetten hun schouders eronder en zoeken steeds naar nieuwe manieren om problemen het hoofd te bieden.